

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

**KLAGE FRA ADVOKAT A PÅ KST. TINGRETTSDOMMER B, X TINGRETT.
SAK NR 106/04.**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 31. januar 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg. Eva Nygaard Ottesen har tiltrådt utvalget i stedet for Jon Høyland, som har forfall.

Ved brev av 14. desember 2004 har advokat A, innsendt klage på kst. tingrettsdommer B, X tingrett. Klagen, som gjelder dommeratferd, er forelagt tingrettsdommer B til uttalelse, samtidig som embetsleder er orientert om klagen. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat C jf nedenfor.

Saksforholdet er i korthet følgende: Den 21. september 2004 administrerte tingrettsdommer B et rettsmøte i X tingrett. Til behandling forelå en begjæring om midlertidig forføyning i en sak som gjaldt ”krenkelse av opphavsrett og bedriftshemmelighet”. Advokat A representerte saksøker. Saksøkte var representert ved advokat C. Rettsmøtet ble avsluttet etter at partene hadde inngått rettsforlik.

Klager – advokat A - har i hovedsak vist til følgende:

Tingrettsdommer B`s måte å administrere rettsmøtet på, samt hennes egen atferd under dette, opplevdes som stridende mot god dommerskikk, jf domstoloven § 236.

Dommeren var dårlig forberedt. Hun hadde ikke satt seg nevneverdig inn i saken på forhånd. Dette opplyste hun selv ved rettsmøtets start, og forklarte det med at hun hadde overtatt saken på kort varsel. En slik situasjon er generelt uheldig i saker om midlertidig forføyning. Et slikt rettsmøte er ingen hovedforhandling, den tiden man har til disposisjon er begrenset, og slike saker kan – som her – innebære både komplisert juss og komplisert faktum. En forsvarlig behandling forutsetter derfor at dommeren på forhånd har satt seg inn i saken.

En følge av dårlig forberedelse var at hun glemte å angi saksøkte nr 2 på forsiden av rettsboken. Videre glemte hun å angi den ene prosessfullmektigen.

Dommeren glemte at saksøkte forut for rettsmøtet hadde begjært bevis avskåret. Dette medførte at hun lot klageren gå i gang med sitt innledningsforedrag. Da han var kommet et stykke ut i dette, avbrøt motparten og minnet om spørsmålet, hvoretter dommeren besluttet å avbryte klagerens innledningsforedrag og lot advokatene prosedere særskilt om bevisavskjæring. Etter at hun så hadde truffet avgjørelse i dette spørsmålet, fikk han på nytt ordet og kunne fortsette. Man påvirkes av slike relativt omfattende avbrytelser, enten man snakker eller lytter.

Dommeren overså opplysninger i dokumenter som uriktig ble avskåret. Mye tyder på at hennes mangelfulle forberedelse av saken påvirket avgjørelsen om bevisavskjæring.

Avgjørelsen om bevisavskjæring var prosessuelt mangelfullt utformet. Hun protokollerte en beslutning og ga muntlig begrunnelse, i stedet for å avsi egen kjennelse med grunner, slik loven forutsetter. Etersom saken ble avsluttet ved rettsforlik, kan dette ikke prøves ved eget kjæremål.

Dommeren burde på eget initiativ veket sete i saken som inhabil. Hun opplyste ved rettsmøtets begynnelse at hun kjente klageren fra før, uten å nærmere begrunne dette. Hun erklærte at hun anså seg som habil og fortsatte forhandlingene uten å vente på noe svar om dette.

Rettsboken ble mangelfullt ført, idet det ikke alltid fremkommer at flere av de tilstedeværende fikk komme til ordet. Videre ble rettsmøtet dårlig ledet fordi dommeren gjentatte ganger avbrøt klageren. Hun påsto også at det var han som avbrøt, noe som isolert sett noen ganger var riktig. Men det var i situasjoner hvor det for øvrig var nokså fri meningsutveksling og med avbrytelser fra flere kanter. Dermed måtte også han "henge på". Det virket som om dommeren var mer opptatt av å styre klageren, enn den andre siden.

Dommeren likte heller ikke at klageren under rettsmøtet ved noen anledninger spissformulerte noen av sine synspunkter. Hun erklærte at han "ødela stemningen i rettssalen". Dommeren ville skjønt hans spissformuleringer bedre om hun selv hadde vært forberedt til saken.

Klagerens parter valgte etter dette å reise hovedsaken for Y tingrett, som var hjemting for saksøkte nr 2. Dette var på grunn av deres negative reaksjon på dommeren og hennes atferd, og til tross for at de materielt sett langt på vei fikk det slik de ønsket det ved forliket.

Innklagede – kst tingrettsdommer B - har i hovedsak vist til følgende:

Det er helt korrekt at hun ikke hadde rukket å sette seg inn i saken på forhånd. Den dommerfullmektigen som hadde mottatt begjæringen, hadde ikke anledning til å ta rettsmøtet. Dermed måtte B ta saken på meget kort varsel, enten samme dag eller dagen før, til tross for at hun satt opptatt med andre oppgaver. Det er selvfølgelig en fordel å kjenne en sak på forhånd, men hverdagen er ikke alltid i samsvar med de ideelle mål. I dette tilfellet var det nødvendig å gjennomføre rettsmøtet raskt, noe også advokat A hadde bedt om.

Hun har tidligere administrert en sak der advokat A har optrådt, uten at han har kommet med inhabilitetsinnsigelse. I nærværende sak tok hun på vanlig måte opp spørsmålet om habilitet og erklærte at hun anså seg habil, uten at det kom bemerkninger til dette.

Advokat A har i klagen påpekt flere saksbehandlingsfeil. Det stemmer at det er feil i forsiden på rettsboken.

Videre er det riktig at hun avbrøt advokat A's innledningsforedrag da bevisavskjæringsspørsmålet ble påberopt av motparten. Hun hadde bevisst valgt å ikke ta dette opp innledningsvis, da ingen av advokatene gjorde det. Det var ingen forglemmelse fra hennes side. Etter at avgjørelsen var truffet, redegjorde hun muntlig for denne og

begrunnelsen. Siden saken deretter ble forlikt glemte hun å skrive kjennelsen. I ettertid ser hun også at deler av avgjørelsen materielt sett ikke var helt korrekt. Dette er feil som kunne vært gjort til ankegrunn. Det er neppe noen saksbehandlingsfeil at hun avbrøt klageren i innledningsforedraget, og det kan heller ikke være kritikkverdig dommeropptreden.

Det er ellers riktig at det ikke fremkommer av rettsboken at flere av de tilstedeværende fikk anledning til å komme til ordet.

Når det gjelder hennes ledelse av saken, bemerkes at det ble en svært spesiell stemning fordi advokat A tydelig ga uttrykk for at han var svært støtt over å ha blitt avbrutt. Han ga også svært tydelig uttrykk for at han ikke aksepterte avgjørelsen om bevisavskjæring, og ga seg til å diskutere dette med henne. Hun måtte gjentatte ganger be ham avholde seg fra slike forsøk på diskusjon. Hun kunne sikkert vært kortere, og sikkert valgt å bruke klubben, noe hun svært sjelden gjør. Advokat A ga høylydt uttrykk for sin misnøye med henne, og forsøkte nærmest å overta ledelsen av rettsmøtet. Hun måtte si klart fra at det var hun som ledet dette.

Advokat A ”spisset” tvisten, og opptrådte svært konflikthissende. Dette påpekte hun ved å si at han skapte en unødig vanskelig atmosfære i retten. I ettertid ser hun at hun kunne ledet forhandlingene strammere, og at hun kanskje kunne avbrutt forhandlingene og rettet sin kritikk mot advokat A uten hans klienter til stede. Hvorvidt det da hadde blitt oppnådd et forlik, er det vanskelig å mene noe om.

Hun kan ikke se at hun har opptrådt uverdigg på noen måte, i strid med god dommerskikk eller skadet dommerstanden eller domstolens anseelse overfor det rettsøkende publikum, slik advokat A påstår. Hun er enig med klageren i at det spesielt i forhandlinger om midlertidig forføyning kan oppstå høy temperatur i rettssalen. Men en dyktig advokat skal se dette, og kunne forklare dette for sin klient uten å bygge opp under en mistillit eller skepsis til rettsystemet. Uten et visst engasjement fra dommerens side, vil det ofte ikke være mulig å komme frem til minnelige ordninger. Dommeren skal opptre verdigg med respekt for partene. Det er like selvsagt at erfarne prosessfullmektiger skal vise respekt overfor retten, og bidra til en verdigg gjennomføring av rettsmøtet.

Embetsleder – sorenskriver D – har bl.a. uttalt følgende:

”Begjæringen om midlertidig forføyning innkom tingretten 9. september 2004. Det ble prinsipielt begjært kjennelse avsagt uten rettsmøte; subsidiært at rettsmøtet ble avholdt så snart som mulig. Dommeren som først gikk gjennom begjæringen, besluttet at rettsmøtet skulle avholdes. Innkalling til rettsmøtet skjedde ved brev av 13. september 2004. Tilsvar til begjæringen datert 17. september 2004 ble mottatt hos oss 21. september 2004, det vil si samme dag som rettsmøtet ble avholdt.

Ut i fra berammelsesboken ser jeg at rettsmøtet opprinnelig var satt på en annen dommer enn B. Når dommerskifte skjedde, kan jeg dessverre ikke si noe om. Jeg ser imidlertid av boken at det var en del endring av dommere på de enkelte saker denne dagen og dagene like forut og etter. Dette skyldes bortfall/omberammelser av saker berammet disse dagene. Praksis hos oss ved bortfall/omberammelser er at det vurderes en omfordeling slik at arbeidsbelastningen skal bli mest mulig lik.”

Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat C. Han har erklært at han ikke deler advokat A`s oppfatning av dommerens administrasjon av rettsmøtet, idet både han og hans parter er av den oppfatning at dette ble ledet på en ryddig og objektiv måte.

Derimot reagerte advokat C's parter på advokat A's opptreden i retten, bl.a. på hans stadige sarkastiske og spydige bemerkninger i forbindelse med dokumentasjonen. Hans provoserende og lett belærende form bidro sterkt til at klimaet under rettsforhandlingen langt fra ble det beste, uten at tingrettsdommer B kan bebreides for dette.

Det er advokat C's oppfatning at dommeren ikke foretok avbrytelser som kunne påvirke advokat A i nevneverdig grad. Det var ingen ting som tydet på at han var påvirket av avbrytelsen under innledningsforedraget i forbindelse med bevisavskjæringsspørsmålet, da han fortsatte dette.

Begge parter fikk lik anledning til å prosedere bevisavskjæring anførselen. At advokat A ikke nådde frem med sine anførsler, kan ha sin årsak i andre forhold enn dårlig forberedelse hos dommeren.

Advokat A påberopte ikke inhabilitet hos dommeren.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

Utvalget oppfatter advokat A's klage slik at den gjelder dommerens opptreden og ledelse av rettsmøtet, og ikke de avgjørelser som ble truffet. For ordens skyld bemerkes at rettens avgjørelser ikke kan overprøves av utvalget, jf domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Dette betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål eller anke til høyere domstol, kan tilsynsutvalget ikke prøve dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke. Eventuelle saksbehandlingsfeil som feil føring av rettsbok, manglende kjennelsesgrunner m.v. kan følgelig ikke vurderes av utvalget.

I sin klage har advokat A gjort utførlig rede for årsaken til at han oppfatter dommer B som inhabil i saken. B har likeledes gitt en detaljert redegjørelse for dette. Tilsynsutvalget har funnet det unødvendig å gjengi deres anførsler på dette punktet, da også dette er et rettslig spørsmål som ikke kan vurderes av utvalget, jf foran. Det hører under domstolene å ta stilling til habilitetsspørsmål i den enkelte sak.

Etter tilsynsutvalgets oppfatning kan en dommer i et tilfelle som dette ikke kritiseres for brudd på god dommerskikk fordi hun ikke har rukket å sette seg inn i sakens detaljer. I alle fall gjelder dette når hun hadde overtatt saken samme dag eller dagen før, og det var nødvendig å gjennomføre rettsmøte raskt. Dette gjaldt riktignok en mer komplisert sak. Men ved å opplyse at hun ikke hadde rukket å sette seg inn i sakens detaljer, bidro dommeren til å klargjøre at hun eventuelt måtte stille flere spørsmål, og at partene måtte gå mer detaljert til verks i sine redegjørelser m.v., enn det som kanskje ellers ville vært nødvendig.

Alle involverte synes enige om at stemningen i rettsalen ikke var slik den burde være. Det fremstår imidlertid for utvalget som et åpent spørsmål hvem som kan bebreides dette. Tilsynsutvalget har vurdert klagerens anførsler i lys av de uttalelser som ellers er avgitt. Utvalget anser det nødvendig å gå mer detaljert inn på disse, idet utvalget under ingen omstendighet finner det godtgjort at kst tingrettsdommer B har gjort seg skyldig i brudd på god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig
vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder misnøye med rettens avgjørelser, jf domstoloven § 236 fjerde ledd.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor kst. tingrettsdommer B.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes embetsleder i X tingrett til orientering.